

A Győri Ítéltábla dr. Győző Gábor ügyvéd által képviselt **felperesnek** a jogtanácsos által képviselt **alperes** ellen személyiségi jog megsértése iránt indított perében a Tatabányai Törvényszék 2015. október 28. napján meghozott 13.P.20.069/2015/17. számú ítélete ellen a felperes részéről 18. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének megfellebbezett rendelkezését részben megváltoztatja. Megállapítja, hogy az alperes hivatásos állományában tartozó rendőre a felperes 2011. május 26-i megbilincselésével és bántalmazásával, továbbá az előállításával megvalósította a felperes testi-lelki egészséghez való joga, valamint a személyes szabadsághoz való joga megsértését.

Köteles az alperes 15 napon belül magánlevélben a felperes felé a rendelkező részben írt cselekményekkel kapcsolatos sajnálkozását kifejezni.

Az alperes által a felperes javára fizetendő nem vagyoni kárpótlás mértékét 500.000 (Ötszázezer) forintra és ennek az elsőfokú ítéletben írt kamataira felemeli.

Mellőzi a felperesnek az alperes javára 15 napon belül 65.000 (Hatvanötezer) forint részperkötség megfizetésére kötelező rendelkezést. A felperes által az állam javára külön felhívásra fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét 45.000 (Negyvenötezer) forintra leszállítja. Mellőzi az alperesnek a külön felhívásra az állam javára 12.000 (Tizenkettőezer) forint illeték megfizetésére kötelező rendelkezést. 45.000 (Negyvenötezer) forint feljegyzett elsőfokú eljárási illetéket az állam visel. Köteles a felperes az állam javára az illetékügyben eljáró illetékes hatóság felhívására megfizetni 52.000 (Ötvenkettőezer) forint feljegyzett fellebbezési illetéket. 52.000 (Ötvenkettőezer) forint feljegyzett fellebbezési illetéket az állam visel. A felek viselik az első- és másodfokú eljárásban felmerült saját költségeiket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy az alperes azzal, hogy a hivatásos állományába tartozó rendőre 2011. május 26-án megbilincselte és bántalmazta, megsértette a felperes emberi méltóságát. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 200.000 forintot és annak 2011. május 27. napjától a kifizetés napjáig járó, a Ptk. 301. § /1/ bekezdése szerinti mindenkori törvényes késedelmi kamatát. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 65.000 forint részperkötséget, továbbá külön felhívásra az államnak 78.000 forint illetéket. Kötelezte az alperest, hogy külön felhívásra fizessen meg az állam javára 12.000 forint illetéket azzal, hogy egyéb költségeiket a peres felek maguk viselik.

Ítéletének indokolásában megállapította, hogy a 2011. május 6. napján jó látási viszonyok között nem megfelelően kivilágított személygépkocsival közlekedő felperessel szemben az alperesnél szolgálati viszonyban álló rendőr szabálysértés gyanúja miatt jogszerűen intézkedést kezdeményezett, őt igazoltatás alá vonta. A felperes a személyazonosságát nem megfelelő módon igazolta, mivel két közokirat átadását követően vonakodott a rendelkezésére álló, nála lévő további okiratokat a rendőr számára átadni. A felperes tevőlegesen, aktívan nem, de passzívan ellenszegült a rendőri intézkedésnek. A rendőr és a felperes között szóváltás alakult ki. Mivel a felperes nem megfelelően igazolta magát, a rendőr felszólította, hogy gépkocsijából szálljon ki. Miután ennek a felperes eleget tett, a rendőr bilincselés érdekében testi kényszert alkalmazott, a felperest az autó hátuljához vonszolta, ott arccal előre rányomta a csomagtartó fedelére, és a bilincselést elvégezte. Az út szélén zajló eljárás során a felperest nem ismerte fel harmadik személy. A bilincs a felperes csuklójára szorosan került, ott a bőr benyomódását idézte elő, illetőleg annak következtében a felperes néhány ujjá néhány napig még zsibbadt. A felperest a **Település 1-i Rendőrkapitányságra** állították elő, mivel az elsőfokú bíróság ítéletében megállapított tényállás szerint kétséget nem hagyó módon nem tudta magát igazolni. A rendőrkapitányságra történt előállítás után a felperes a bilincs által okozott sérülésekre hivatkozott, így annak eltávolítása érdekében őt a **"A" Kórházba** szállították, ahol a bilincset orvos jelenlétében vették le. Ennek során a felperest harmadik személy beazonosítani nem tudta, a felperest a

kórház területén nem ismerték fel. Az elsőfokú bíróság megállapítása szerint a rendőri eljárás alakilag megfelelően zajlott, de a bilincselés és az annak végrehajtása érdekében foganatosított testi kényszer alkalmazása jogellenesen történt. Az intézkedés 16 óra 55 perckor vette kezdetét és 17 óra 40 perckor végződött, így az az indokolt ideig tartott, ezen időtartamon belül 15 óra 40 perccig tartózkodott a felperes a rendőrségen, ezt követően került a kórházba előállításra. Az alperes rendőre ellen fegyelmi eljárás indult, de azt az ugyancsak ellen indított büntető eljárásra tekintettel érdemben már nem folytatták le.

Az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy a Tatabányai Törvényszék 3.B.461/2011/5. számú ítélete a Győri Ítéltábla Bf.73/2012/10. számú ítéletével 2012. február 22-én jogerőre emelkedett. A jogerős ítélet az ügyben érintett rendőrt bűnösnek mondta ki hivatali visszaélés büntetében és hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás büntetében, míg a könnyű testi sértés vétsége miatt emelt vád alól felmentette. A büntetőügyben született jogerős ítélet tartalmazta, hogy a felperes mint sértett megbilincselése és vele szemben a testi kényszer alkalmazása minden alapot nélkülözött. Ez a jogerős ítélet szerint a bűnösség megállapításához szükséges tényállási elem volt. Rögzítette az ítélet azt is, hogy a bilincselés túl szorosan történt, és ez a felperesnek 8 napon belül gyógyuló sérülést okozott. Megállapítást tartalmazott a jogerős büntető bírósági ítélet a vádlott szándékait illetően is. Rámutatott, hogy az alperes rendőre nem követett el jogsértést, amikor a lakcímgazoló kártya és a forgalmi engedély átadása után a sértett személyazonosító igazolványát is elkérte. Kiemelte, hogy a felperes, mint sértett nem volt abban a helyzetben, hogy a rendőr felszólítását megtagadja.

Az elsőfokú bíróság a felperesnek az emberi méltóság, testi épség, testi és lelki egészséghez való jog, személyes szabadsághoz fűződő jog sérelmének megállapítása, elégtételadás és 1.500.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére irányuló kereseti kérelmét részben találta alaposnak. Utalt arra, hogy a jelen eljárásban az 1959. évi IV. törvény (r.Ptk.) 75., 76., 84., 339. és 349. §-a, valamint 355. §-a irányadó. A Pp. 4. § /2/ bekezdéséből következően a büntetőeljárásban született jogerős ítélet rendelkező része és az a szerinti bűncselekmények megállapításához elengedhetetlenül szükséges indokolás a jelen ügyben eljáró bíróságot köthette. Megállapította, hogy a büntetőeljárás tényállása és a jelen per kereseti kérelme szerinti tényállás lényegileg azonos. Mindezekre figyelemmel elfogadta azt a felperesi érvelést, mely szerint a jelen per alperesének rendőre a felperes megbilincselésével és testi kényszer alkalmazásával jogellenes magatartást tanúsított. Rögzítette, hogy a kereseti kérelemben sérelmezett magatartások közül mindössze e kettő történt jogellenesen. Az Rtv. 33. § és 19. § /1/ bekezdése alapján kifejtette,

hogy a felperesnek a **Település 1i** Rendőrkapitányságra történő előállítása jogszerűen történt, mert kellő módon nem igazolta magát. Utalt arra, hogy az eljáró rendőr a felperes szokásostól eltérő magatartását is értékelhette úgy, hogy a felperes nem kellően igazolta személyazonosságát. Rámutatott, hogy a felperesnek az "A" Kórházba történő előállítása is jogszerűen történt a bilincselés levétele céljából. Az alperes hivatkozásával ellentétben a bilincselés vonatkozásában a felperes közrehatása nem volt tetten érhető. Az 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.) 48. §-a, 60. § /1/ és /7/ bekezdése szerint a bilincselés feltételei a hivatkozott büntetőügyben született ítéletből is levezethetően nem álltak fenn. Ugyanakkor jogellenesen került sor magára a bilincselésre, és az az által előidézett fizikai behatásra. A testi kényszer a gépkocsi hátuljához vonzásban és a felperes gerincbe térdelésében nyilvánult meg. Minderre azonban a bilincselés szakszerű módon történő elvégzése érdekében volt szükség. Figyelemmel volt arra, hogy a testi kényszer alkalmazásával az alperes rendőre a hivatali visszaélést és a hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazást valósította meg, a testi kényszer alkalmazásával azonban értékelhető sérülést nem okozott, a felperes - állítása ellenére - 8 napon belül gyógyuló sérülést nem szenvedett el, a bilincseléssel okozati összefüggésben álló következményeket a felperes sem bizonyította. A bilincs ugyan túl szorosan került a felperesre, és ott a bőrön benyomódást idézett elő, az azonban nem volt sérülésként értékelhető, s a könnyű testi sértés vétsége miatti büntetőjogi felelősséget a büntetőügyben eljáró bíróság sem állapította meg. Közömbös, hogy a rendőr milyen megfontolásból bilincselte meg a felperest. Hangsúlyozta, hogy a felperes kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy nem tudja bizonyítani, hogy akár a bilincselés, akár a kórházba szállítás és előállítás során őt harmadik személyek felismerték volna. Rögzítette, hogy a bilincselés helyszínén és a kórházban a felismerés lehetősége a felperesben szégyenérzetet válthatott ki, ezzel pedig sérült a felperes emberi méltósága. Alaptalannak találta az alperes azon védekezését, hogy a felperes közrehatása azért állapítható meg, mert a rendőri intézkedésnek ellenszegült. Utalt arra, hogy a közrehatás a nem vagyoni kártérítés fogalomkörén belül nem értelmezhető, annak csak a nem vagyoni kár összegszerűségének meghatározása és az egyéb érvényesített polgári jogi igények keretén belül lehet jelentősége. Ugyancsak nem tulajdonított ügydöntő jelentőséget annak, hogy amennyiben a felperes a rendőr által kért személyigazolványt átadta volna, azzal elvághatta volna azt az okfolyamatot, amely az általa elszenvedett károkhoz vezetett. Hangsúlyozta, hogy még további tényállási elemek hiányában a felperesnek ilyen hozzáállása sem jogosította fel az alperes rendőret arra, hogy a felperessel szemben jogszerűtlen intézkedéseket, eljárást alkalmazzon, vagyis a felperest kárenyhítési kötelezettség nem terhelte.

A felperesnek a nem vagyoni kártérítés megtérítésére irányuló kereseti kérelmét részben találta alaposnak, köztudomású tényként értékelve a felperes emberi méltóságának sérülését. Az elégtételadásra irányuló kereseti kérelemmel kapcsolatban kifejtette, hogy az ítélet a szükséges és lehetséges mértékben önmagában is elégtételt jelent a felperes számára. Az alperes magánlevélben történő bocsánatkérésre kötelezése azért is indokolatlan, mert az alperes a károkozásban egyébként is legfeljebb csak közvetve érintett, és a felperes sem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben törvénytisztelő személytől általában elvárható lett volna. A károsodást megelőzhette volna azzal, ha megjegyzések megtétele nélkül maradéktalanul teljesítette volna az ellene jogszerűen indult eljárás során a rendőr felhívásait. Ugyancsak alaptalannak találta a testi épség megsértésének megállapítására irányuló kereseti kérelmet, hangsúlyozva, hogy a bilincselés következtében sérülésnek tekinthető következményeket a felperes nem szenvedett el. Alaptalannak találta a felperesnek a testi és lelki egészséghez való jog megsértésének megállapítására irányuló kereseti kérelmét is. Rögzítette, hogy a felperesnél kétségtelenül felléphetett az intézkedés következtében megalázottság érzés, ami a felperesre szükségtelen pszichés megterhelés rőtt, ugyanakkor e körülményeket az emberi méltóság megsértése kapcsán már kellően értékelte. Az elsőfokú bíróság szerint nem alapos a felperesnek a keresete abban a körben sem, amely annak megállapítására irányult, hogy az alperes hivatali visszaélést követett el, tekintettel arra, hogy a hivatali visszaélés büntetőjogi kategória. A nem vagyoni kártérítéssel kapcsolatban kifejtette, hogy annak nem célja az általános vagy generális prevenció annak ellenére, hogy a jogirodalomban ismert az ezzel kapcsolatos, s a felperes által hivatkozott vélemény is. A késedelmi kamatról a Ptk. 301. § /1/ bekezdése alapján rendelkezett. A felperest 13,13 %-ban tekintette pernyertesnek, így a perköltségről a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § /2/ bekezdése, valamint a Pp. 77., 78. és 81. § /1/ bekezdése alapján határozott. Az ügyvédi költségeket a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §-a szerint állapította meg.

Az elsőfokú ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen annak megváltoztatását, az alperesnek a kereseti kérelem szerinti marasztalását, másodlagosan hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására utasítását kérte. Álláspontja szerint megalapozatlan és iratellenes az az elsőfokú bírói megállapítás, mely szerint a felperes előállítására jogszerűen került sor. A büntetőeljárásban született ítélet az intézkedés egészét - így az előállítást is - visszaélésszerűnek értékelte. Ezen nem változtat az sem, hogy a másodfokú ítélet szerint a felperes nem tagadhatta volna meg a személyazonosító igazolvány átadását. Utalt arra, hogy a szabálysértési ügyben eljáró bíróság perújítás keretében hozott határozata szerint a felperes nem szegült ellen jogszerű rendőri

intézkedésnek. A büntetőeljárásban hozott jogerős ítélet alapján nem állapítható meg az sem, hogy a rendőr jogszerűen kérte volna a felperes személyazonosító igazolványát. Iratellenes, hogy a felperes nem kellő módon igazolta magát, és nem érthető, hogy „a szokásostól eltérő magatartás” miért értékelhető e körön belül. Hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság ítélete nem felel meg a Pp. 4. § /2/ bekezdésében foglaltaknak sem. Álláspontja szerint a bilincselés célja sem közömbös, az visszaélésszerű volt, s e körülmény a nem vagyoni kárpótlás körén belül értékelendő, mint ahogy az is, hogy a bilincselésre túl szorosan került sor. Rámutatott, hogy a könnyű testi sértés vonatkozásában a büntetőeljárás során csak a szándékos elkövetési alakzat lett volna értékelhető, ugyanakkor a polgári jogi felelősséget gondatlan magatartás is megalapozhatja. Álláspontja szerint a bilincselés nem szakszerűen történt a büntetőeljárásban megállapított tényállás és a jelen perben rendelkezésre álló bizonyítékok alapján sem, így az ezzel kapcsolatos elsőfokú bírói megállapítás ugyancsak téves. A bilincselésnek nem eleme az intézkedés alá vont személy hátába térdelés, így az a hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazást valósította meg. Ha a gerincbe térdelés megtörtént, indokolatlan, hogy a testi épség sérelmének megállapítására irányuló kereseti kérelmet a törvényszék miért találta megalapozatlannak. Hangsúlyozta, hogy a testi épség sérelmének megállapításához nem szükséges, hogy sérülés következzen be, az erre irányuló kereseti kérelmet a bántalmazás ténye önmagában is megalapozza. Erre tekintettel az e körben előterjesztett megállapításra irányuló kereseti kérelmet a törvényszék nem utasíthatta volna el alappal. A bilincselés miatti ujjzsibbadás tényét az elsőfokú bíróság megállapította, ezért is érthetetlen, hogy a testi épség sérelmét a törvényszék miért nem tartotta megállapíthatónak. Hangsúlyozta, hogy a bilincs által okozott benyomódás 8 napon belüli sérülést eredményezett a felperes számára.

Utalt arra, hogy az emberi méltóság sérelme kapcsán a felismerésnek nincs jelentősége, a felperes nem a jó hírnév sérelmére hivatkozott. Nem derül ki az elsőfokú ítéletből, hogy a bántalmazástól függetlenül az emberi méltóság sérelmét okozó magatartást miként értékelte a törvényszék a nem vagyoni kárpótlás körén belül. Hivatkozott arra, hogy az elsőfokú ítélet szerint a pszichés terhelés köztudomású tényként elfogadható a jogszerűtlen rendőri intézkedés kapcsán, erre tekintettel pedig a lelki egészség sérelmének megállapítására irányuló kereseti kérelmet sem lehetett alappal elutasítani. Előadta, hogy nem kérte a hivatali visszaélés megállapítását, kereseti kérelmet e vonatkozásban nem terjesztett elő, így az ezzel kapcsolatos elsőfokú ítéleti indokolás sem megalapozott.

Az elégtételadásra irányuló kereseti kérelem elutasítására jogszerűen nem kerülhetett sor, mert az objektív szankció.

Vitatta, hogy a felperes bármilyen módon közrehatott volna a sérelmére megvalósult jogsértésekben, illetőleg a kár megelőzése érdekében bármilyen módon eljárhatott volna. Álláspontja szerint hivatali bűncselekmények esetében fogalmilag kizárt a sértett esetleges provokatív magatartásának, mint közreható tényezőnek a figyelembevétele. A felperesi közrehatással kapcsolatos elsőfokú ítéleti megállapítások mindössze a törvényszék álláspontjának szélsőségesen prejudikatív jellegét támasztják alá. Utalt arra, hogy a rendelkezésre álló iratok alapján még az sem állapítható meg, hogy a felperes jogszerűtlenül használta volna a ködfényszóróját, mert erre vonatkozó megállapítást még a büntetőeljárásban eljáró bíróság sem tett. Az elsőfokú bíróság alaptalanul rögzítette azt is, hogy a felperes megjegyzéseket tett volna a rendőr intézkedésével kapcsolatban.

A nem vagyoni kárpótlás összecszerűségét illetően hivatkozott arra, hogy 2011. óta az értékviszonyok jelentősen nem változtak, így a kamatfizetési kötelezettség csak elhanyagolható mértékben növeli az alperes fizetési terhét. Ugyanakkor az elsőfokú bíróság nem kellő mértékben vette figyelembe, hogy a felperes sérelmére több személyiségi jogsértés is megvalósult, illetőleg nem vonta mérlegelési körébe, hogy a felperes emberi méltósága nem csak önmagában a bűncselekmény elkövetése, hanem kialakult szégyenérzet folytán is sérült. A Fővárosi Ítéltábla Polgári Kollégiuma 1/2013. (VI.17.) számú határozatával elfogadott kollégiumi véleményre hivatkozva hangsúlyozta, hogy a nem vagyoni kártérítésnek mind generális, mind speciális prevenciós, továbbá szankciós célja is van, a törvényszék az ettől eltérő álláspontját nem indokolta.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében a támadott ítéleti rendelkezések helybenhagyását, a felperes perköltségben marasztalását kérte. A személyi szabadság megsértésének kérdését illetően arra hivatkozott, hogy az alperessel szolgálati viszonyban álló rendőr jogszerűen kezdeményezett intézkedést, eljárása alakilag megfelelően zajlott. Az előállításra jogszerűen került sor, s a bilincs eltávolítása is jogszerűen történt. Hivatkozott a Győri Ítéltábla Bf.73/2012/10. számú ítéletében kifejtettekre, mely szerint az igazoltatott személy nem volt abban a helyzetben, hogy a rendőr felszólítását megtagadva, annak nem engedelmeskedve személyazonossági igazolványát ne adja át. Utalt az Rtv.19. § /1/ bekezdésében foglaltakra. Hangsúlyozta, hogy az intézkedés során a felperes szándékosan ellentmondott az intézkedő rendőrnek, rákérdezve, hogy a rendőrautó vezetése közben miért nem használja biztonsági övét. Helytálló az az elsőfokú bírói megállapítás, mely szerint a felperes hátráltatta a rendőrt, passzívan ellenszegült a rendőri intézkedésnek, és nem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben törvényszegítő személytől általában elvárható lett volna. A testi épség sérelmét illetően kiemelte, hogy az orvosi vizsgálatok sem duzzanatot, sem

hámsérülést nem állapítottak meg a felperesnél, s a büntetőeljárásban született jogerős ítélet sem látta megvalósulni a könnyű testi sértés vétségét. A lelki egészség megsértésével kapcsolatban hivatkozott arra, hogy az elsőfokú eljárásban a felperes kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy jelenleg is fennálló pszichés terhelésre vagy károsodásra nem kíván hivatkozni, pszichológus szakértő kirendelését nem kérte, ehhez képest a fellebbezésben az újratraumatizálódással kapcsolatban tett további felperesi előadás értelmezhetetlen. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság által megállapított nem vagyoni kártérítés mértéke alkalmas arra, hogy általános megelőző hatást is kifejtsen az alperes irányába, s egyben mintegy speciális prevenciót gyakoroljon a felperes személyére is.

A felperes a fellebbezési ellenkérelemre tett észrevételében kiemelte, hogy amennyiben felperesi közrehatás megállapítható is lenne, úgy az az objektív szankciók alkalmazása során teljes mértékben irreleváns. A fellebbezési ellenkérelemből nem derül ki az sem, hogy a közrehatást illetően az alperes az előállításra, vagy a bilincselésre hivatkozik-e, mert az sem egyértelmű, hogy az előállítást, vagy a bilincselést tartja-e jogszerűnek. Hivatkozott arra, hogy a büntetőeljárásban az eljáró rendőr büntetőjogi felelősségének megállapítására került sor, az a körülmény pedig, hogy a felperes nem tagadhatta volna meg a személyazonossági igazolványa átadását, még nem eredményezi azt, hogy annak követelése a rendőr részéről jogszerű volt. Összességében sem az előállítást, sem a bilincselést nem indokolhatta a büntető eljárásban hozott jogerős ítéletben is rögzített felperesi magatartás, az semmiképpen nem értékelhető a jelen eljárásban felróhatóként. Fenntartotta, hogy a felperes testi épségének és lelki egészségének sérelme is megvalósult. A kártérítés mértékét illetően utalt arra, hogy az alperesi ellenkérelem szerinti, a felperes személyére gyakorolt speciális prevencióval kapcsolatos előadás értelmezhetetlen. Rámutatott, hogy a bilincselés az emberi méltóság megsértésén túl a felperes személyes szabadságát és testi épségét is megsértette.

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást az ítélőtábla annyiban pontosítja, és azzal egészíti ki, hogy a felperes az igazoltatás megkezdésekor fényképes vezetői igazolvánnyal és lakcímkártyával igazolta magát (a jelen eljárásban a peres felek által kétségbe nem vont, a Tatabányai Törvényszék 3.B.461/2011/5. számú ítélete szerinti tényállás, a Győri Ítélőtábla Bf.73/2012/10. számú ítélete szerinti tényállás). A felperes ellen indult szabálysértési eljárásban a Tatai Járásbíróság 15.Szpi.789/2013/3. számú végzésével megállapította, hogy az eljárás alá vont személy által előterjesztett perújítási kérelem részben megalapozott, ezért a Tatai Városi Bíróság 14.Szkt.335/2011/4. számú végzését hatályon kívül helyezte és úgy

rendelkezett, hogy a Tatai Városi Bíróság 13.Szk.263/2011/2. számú végzését hatályon kívül helyezi és a "Település"2-i Rendőrkapitányság 11805/445-1/2011.Szabs.számú határozatát akként változtatja meg, hogy a jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértés elkövetése miatt az eljárás alá vont személy szabálysértési felelősségének megállapítását mellőzi, egyebekben a szabálysértési eljárást megszüntette.

Az így kiegészített tényállás alapján az elsőfokú bíróság ítélete a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között (Pp. 253. § /3/ bekezdés) az érdemi felülbírálatra alkalmas.

A fellebbezés az alábbiak szerint részben alapos:

A felperes kereseti kérelmének első oldala azt tartalmazta, hogy a bíróság „állapítsa meg, miszerint az alperes azzal, hogy a **Település 1i** Rendőrkapitányság állományába tartozó rendőr a felperest 2011. május 26-án foganatosított közúti ellenőrzés, illetve előállítás során bántalmazta, illetve sérelmére hivatali visszaélést követett el, megsértette a felperes emberi méltóságát, valamint testi épségét, és testi és lelki egészséghez való jogát, valamint személyes szabadsághoz fűződő jogát." A felperes által fenntartott kereseti kérelem (keresetlevél 10. oldal 7. számú jegyzőkönyv) a kereseti kérelem első oldalán írtakkal egyezően a hivatali visszaélésre és a hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás büntettére, mint a személyiségi jogokat sértő magatartásra hivatkozott. Erre tekintettel helytálló az a felperesi érvelés, mely szerint a hivatali visszaélés megállapítására irányuló kereseti kérelem nem került előterjesztésre, ezért az ítélőtábla az elsőfokú ítélet indokolásából mellőzi annak megállapítását, hogy az alperes által megvalósított hivatali visszaélés megállapítására vonatkozó kereseti kérelem nem alapos (Pp. 215. §).

Az elsőfokú bíróság által is felhívott Pp. 4. § /2/ bekezdése szerint, ha jogerősen elbírált bűncselekmény vagyoni jogi következményei felől polgári perben kell határozni, a bíróság a határozatában nem állapíthatja meg, hogy az elítélt nem követte el a terhére rótt bűncselekményt. A Tatabányai Törvényszék 3.B.461/2011/5. számú, a Győri Ítélőtábla Bf.73/2012/10. számú ítéletével jogerőre emelkedett ítélete szerint az alperessel szolgálati viszonyban álló rendőr magatartása két bűncselekményt, a Btk. 225. § szerinti hivatali visszaélést, és a Btk. 226. § /1/ bekezdése szerinti hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás büntettét valósította meg. A büntetőeljárásban hozott elsőfokú ítélet szerint az előállításnak az Rtv. 33. § /2/ bekezdés szerinti feltételei nem álltak fenn, s az egyébként sem felelt meg az Rtv. 33. § /4/ bekezdésében írtaknak. A másodfokú ítélet a tényállást

pontosítva azt állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság helyes jogi következtetésre jutott e két bűncselekmény vonatkozásában azzal, hogy az intézkedő rendőr elvesztette objektivitását és személyes indulatától, haragjától motiválva megtorló jelleggel folytatta az igazoltatással megkezdett intézkedést, s élt vissza hivatali helyzetével. A büntetőeljárásban hozott másodfokú ítéletnek az a megállapítása, mely szerint a rendőr nem volt elzárva attól, hogy az igazoltatott személy vonatkozásában a személyét igazoló különböző, akár több erre alkalmas okiratot is elkérjen, az Rtv. 29. § /2/ bekezdésében írtakra figyelemmel nem jelenti azt, hogy a felperes az arcképes vezetői igazolvánnyal és lakcímkártyával ne igazolta volna magát hitelt érdemlően. Az előállításra a büntetőeljárás nyomozati iratai között fellelhető 11010/4505/2011/id. számú 2011. május 26-án kelt rendőri jelentés szerint nem az Rtv. 29. § /5/ bekezdése alapján, hanem a jogszerű rendőri intézkedéssel szembeni engedetlenség miatt került sor. Erre figyelemmel téves az az elsőfokú ítélet tényállási részében rögzített jogi következtetés, mely szerint a felperes személyazonosságát nem megfelelő módon igazolta.

Az elsőfokú bíróság nem határozta meg, hogy a „szokásostól eltérő magatartás” milyen felperesi cselekvésre, vagy mulasztásra vonatkozik, de az a személyazonosság igazolását illetően egyébként sem bír jelentőséggel, figyelemmel az Rtv. 29. /2/ bekezdésének azon rendelkezésére, mely szerint az igazoltatott személy személyazonosságát hatósági igazolvánnyal igazolja. Ezért téves a törvényszék ítéletének a felperes szokásostól eltérő magatartásával kapcsolatos okfejtése.

A bántalmazást - a gerincbe térdelés és a bilincselés - illetően a tényállás nem volt vitatott, a büntetőjogi felelősség megállapításához elengedhetetlenül szükséges cselekmények vonatkozásában a Pp. 4. § /2/ bekezdése alapján a jogerős büntetőeljárásban született ítélet kötötte a jelen perben eljáró bíróságot. A testi sértés kapcsán az ítélet tábla hangsúlyozza, hogy a BDT. 2009.1975. számú eseti döntés szerint a testi sértésnek a testet ért külső behatás minősül, ha azon elváltozást idéz elő, egészségsértőnek pedig azok a magatartások, amelyek a szervezet bármely részének működését vagy azok együttműködését hátrányosan befolyásolják, vagy arra ilyen hatással lehetnek.

A testi sértés megvalósult a gerincbe térdeléssel és a bilincseléssel. A jogerős, a Pp. 4. § /2/ bekezdése szerint figyelembe veendő büntetőeljárás során hozott ítélet a Btk. 225. §-ába ütköző magatartásként mind a testi kényszert, mind a bilincselést értékelte.

Az elsőfokú ítélet is rögzíti, hogy a bilincselés a felperes csuklóján benyomódást idézett elő, az intézkedés után ujjai néhány napig még zsibbadtak. Ehhez képest önellentmondásos az az elsőfokú ítéleti következtetés, mely szerint a felperesnek nem keletkezett olyan sérülése, amely a felperes testi épségének megsértése megállapítását megalapozná. Mind a benyomódás, mind az ujjzsibbadás a bilincselés nem vitatott következménye volt. Az ítélőtábla hangsúlyozza, hogy a testi egészséghez való jog sérelmét a sérülést nem okozó, a testet ért külső behatás is megvalósítja. A könnyű és súlyos testi sértés büntetőjogi kategória, a sérülések keletkezésének, azok gyógytartamának a Ptk. 76. §-a szempontjából nincs jelentősége. Helytállóan hivatkozott arra is a felperes fellebbezésében, hogy a büntetőeljárásban hozott jogerős ítélet a könnyű testi sértéssel kapcsolatban csak a szándékos elkövetési alakzatra lehetett figyelemmel, ugyanakkor a jelen eljárásban az alperes polgári jogi felelősségét a büntetőjogilag gondatlannak minősülő elkövetési alakzat is megalapozza.

Helytálló az a fellebbezési érvelés, hogy az emberi méltóság, testi-lelki egészség, személyes szabadsághoz való jog megsértése esetén a felperes felismerésének, vagy felismerhetőségének nincs jelentősége. A felperes azonosíthatósága, a nem vagyoni kártérítés összecszerűségét érinti az őt ért sérelmek körén belül értelmezendő.

Ugyancsak önellentmondásos az elsőfokú ítéletnek az a megállapítása, mely szerint az alperessel szolgálati viszonyban álló rendőr eljárása a felperesre szükségtelen pszichés megterhelést rótt, ugyanakkor ez a lelki egészséghez való jog sérelmeként nem értékelhető, az az emberi méltóság megsértése során már figyelembevételre került. Az emberi méltóság megsértése nem feltétlen jár együtt további pszichés megterheléssel. A felperesnek az emberi méltósága mind a bilincseléssel, mind az előállítással, mind a kórházba történő előállítással sérült. Ezek nem mindegyike vált ki szükségszerűen további pszichés terhelést, így a felperes helytállóan hivatkozott arra, hogy az alperes által kétségbe nem vont tényállás alapján a felperes lelki egészséghez való jogának megsértése is megállapítható.

Az elsőfokú bíróság azt helytállóan rögzítette, hogy - az alperesi fellebbezési ellenkérelemben írtakkal ellentétben - a nem vagyoni kártérítésnek nincs preventív tartalma. A felperesi fellebbezésben hivatkozott, a Fővárosi Ítélőtábla 1/2013. (VI.17.) számú határozatával elfogadott kollégiumi véleményének indokolása is azt rögzíti, hogy a nem vagyoni kártérítésre a Ptk. kártérítés általános szabályai irányadók, az elsősorban a nem vagyoni hátrány kompenzálására szolgál, visszatartó szerepet legfeljebb oly módon

tölt be, hogy a személyhez fűződő jogok sérelme nem marad jogkövetkezmények nélkül. A jelen eljárásban még nem irányadó 2013. évi V. törvény (új Ptk.) 2:52. § /3/ bekezdése szerint a sérelemdíj mértékénél értékelendő körülmények többlet lehetőséget biztosítanak a jogkövetkezmények alkalmazásával elérni kívánt cél megvalósítása szempontjából, így a sérelemdíj funkciója a magánjogi büntetés, a prevenció.

Téves a felperesi közrehatással kapcsolatos elsőfokú bírói érvelés is. A személyiségi jogsértés jogalapja körén belül a személyiségi jogok abszolút szerkezetéből következően a közrehatás értékelése kizárt. A sérelmet szenvedett fél semmilyen magatartása nem teszi megengedhetővé, vagy csekélyebb jelentőségűvé a megvalósult jogsértést. A Ptk. 76. § /3/ bekezdése szerinti hozzájárulás közrehatásként nem értékelhető. Ezt meghaladóan pedig a közrehatás - jellegénél fogva - azt is jelentené, hogy a sérelmet szenvedett fél saját személyiségi jogait sérti meg, ami a Ptk. 75. § /1/ bekezdéséből következően ugyancsak fogalmilag kizárt. A nem vagyoni kártérítés összegének megállapítása során a bíróság az egymás sérelmére kölcsönösen elkövetett jogsértéseket értékelheti, ez azonban nem közrehatás. Ilyen, az alperes sérelmére, vagy az alperessel szolgálati viszonyban álló rendőr sérelmére a felperes által megvalósított személyiségi jogsértésre az alperes nem hivatkozott, s ilyen az eljárás adatai alapján sem állapítható meg. Ebből következően az ezzel kapcsolatos elsőfokú okfejtés téves. A fellebbezésben írtak annyiban helytállóak, hogy amennyiben a hivatali visszaélés bűncselekménye megvalósult, az elkövető a személyiségi jogsértés jogalapja körében a sérelmet szenvedett fél provokatív magatartására eredménnyel nem hivatkozhat, mert a hivatalos személy mindig a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően, a jogszabályok által szabályozott keretek közötti törvényes erőszak alkalmazásával járhat csak el, és képesnek kell lennie az esetleges provokatív magatartást is a jogszabályi keretek között kezelni.

Ugyancsak téves az elégtételadással kapcsolatos elsőfokú bírói okfejtés. A Ptk. 84. § /1/ bekezdés c./ pontja szerinti elégtételadás a Ptk. 84. § /1/ bekezdés a./ pontja szerinti megállapításhoz hasonlóan olyan objektív jogkövetkezmény, amely a jogsértés megállapíthatósága esetén alappal igényelhető. Önmagában a jogsértés megállapítását rögzítő ítélet nem képes az elégtételadás funkciójának betöltésére, így az elsőfokú bíróság e körben tévesen utasította el a felperes kereseti kérelmét.

Mindezekre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletének megfellebbezett rendelkezéseit a Pp. 253. § /2/ bekezdése alapján megváltoztatta. Megállapította, hogy az alperes hivatásos állományába

tartozó rendőre a 2011. május 26-i megbilincseléssel és bántalmazással, továbbá az előállítással megvalósította a felperes testi-lelki egészséghez való jogának, valamint személyes szabadsághoz való jogának megsértését is. Az ítélet tábla itt utal arra, hogy a testi épség megsértése a testi egészséghez való jogon belül értelmezendő, így külön-külön a testi egészséghez való jog és a testi épség megsértésének joga megállapítására irányuló kereseti kérelem nem lehetett alapos.

Az ítélet tábla a Ptk. 84. § /1/ bekezdés c./ pontja alapján kötelezte az alperest elégtételadásra.

A felperes fellebbezése a nem vagyoni kárpótlás körén belül annyiban alapos, hogy az elsőfokú bíróság nem vonta mérlegelési körébe megfelelően azt sem, hogy a felperes sérelmére az alperessel szolgálati viszonyban álló rendőr több személyiségi jogsértést valósított meg. Erre tekintettel az ítélet tábla a jogsértés megvalósulásakor értékviszonyok alapján (EBH.1999. 17.) 500.000 forintot tartott szükségesnek és egyben elégségesnek a felperest ért hátrányok kompenzálására, így az alperes által fizetendő nem vagyoni kárpótlás mértékét ezen összegre felemelte.

Az elsőfokú eljárásban az 1.500.000 forintos nem vagyoni kárpótlási igényhez képest a felperes 1/3 arányban, az objektív jogkövetkezményeket illetően teljes mértékben pernyertes lett, így összességében 50 %-ban tekintendő pernyertesnek. A másodfokú eljárásban a fellebbezési pertárgyérték 1.300.000 forint volt. A fellebbezés az objektív jogkövetkezmények körén belül is előterjesztésre került. A fellebbezés a nem vagyoni kárpótlás körén belül 300.000 forint erejéig vezetett eredményre, így összességében a felperes a másodfokú eljárásban is 50 %-ban tekinthető pernyertesnek.

Erre figyelemmel a peres felek az első- és másodfokú eljárásban a saját költségeiket a Pp. 239. és Pp. 81. § /1/ bekezdése alapján maguk viselik. A feljegyzett illeték 50%-kát a felperes köteles a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § /2/ bekezdés alapján az állam javára megfizetni. Az alperes az 1990. évi XCIII. törvény 5. § /1/ bekezdés c./ pontja szerint költségvetési szervezatként illetékmentes, így az őt a feljegyzett illeték megfizetésére kötelező rendelkezést az ítélet tábla a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § /1/ bekezdés és 14. §-ában írtakra figyelemmel mellőzte.

A másodfokú eljárásban a feljegyzett illeték összege a fellebbezési pertárgyértékre figyelemmel 104.000 forint, ennek 50 %-kát a fentiekben kifejtetteknek megfelelően ugyancsak a felperes köteles az állam javára megfizetni.

Győr, 2016. évi március hó 3. napján

Dr. Lezsák József sk.
a tanács elnöke

Dr. Szalay Róbert sk.
előadó bíró

Dr. Bajnok István sk.
bíró

A kiadmány hitelélül:

Kiadó